

Az életminőség, a produktivitás és a demográfia kapcsolódási pontjai Románia vonatkozásában

The connection points of the quality of life, productivity and demography regarding Romania

BORZÁN ANITA¹

Absztrakt

A tanulmány célja a demográfiai jegyek és életminőség közötti kapcsolat feltárása Románia vonatkozásában. További cél a gazdasági fejlődésből adódó produktivitás, illetve a lélekszám alakulása közötti kapcsolat jellegének elemzése. Az elmúlt évtizedek demográfiai jegyeinek felmérésével vizsgálatra kerül az a pesszimista feltevés, mely szerint a 22 milliós Románia népessége 2060-ra akár 12 millió főre is visszaeshet. A kutatás arra is kiterjed, hogy a csökkenés valamennyi településtípusra egyértelműen jellemző-e, avagy más országokhoz hasonlóan, a centrum városok demográfiai súlyának növekedése jelenik meg a fokozatosan haldokló vidékkel szemben. Az ország gazdasági megosztottságának igazolására az életminőséget jellemző demográfiai mutatók segítségével megállapítást nyert, hogy a legfejlettebb részei négy nagyváros – Bukarest, Iasi, Kolozsvár és Temesvár – vonzáskörzetében, míg a „szegénypólusok” a déli és délkeleti megyékben jelölhetők ki.

Kulcsszavak: természetes szaporodás, migrációs veszteség, vidéki elnéptelenedés

Abstract

The aim of this study is to explore the relation between demographic features and the quality of life in connection with Romania. Further target is to analyze the relationship between productivity due to economic development and the number of population. By examining the demographic features of the last decades, the pessimistic assumption will be examined that the population of 22 million Romania may fall back to just 12 million by 2060. The research also covers whether the decrease clearly characterizes all types of settlements or similarly to other countries, the increase of the demographic weight of centre cities is emerging contrary to the gradually dying rural area. In order to clarify the economic divide of the country, with the help of demographic indicators characterizing the quality of life it has been stated that the most developed parts are four big cities, including Bucharest, Iasi, Cluj and Timisoara-while “poor poles” can be identified in the south and south-east counties.

Keywords: natural increase, migration loss, rural desolation

BEVEZETÉS

Tanulmányom alap gondolata arra az ENSZ felmérésre vezethető vissza, mely szerint 2060-ra Románia népességszámát illetően 3 változat fogalmazható meg. Az optimista előrejelzés szerint az ország népességszáma 16,3 millió főre csökken. A pesszimista változat csak 12,5 millió fővel számol. A legvalószínűbb a két szélsőséges érték közé becsült átlagos népességszám, ami 13,8 millió fővel tervez (Bogdán, 2018). Mindhárom előrejelzés szerint a romániai népességfogyás legnagyobb vesztese a Román-alföld központi részén fekvő, Bulgáriával szomszédos Teleorman megye (1. ábra). A rendelkezésre álló legfrissebb nyilvános statisztikai adatok alapján megvizsgálom az ország demográfiai adatait, azaz foglalkozom a népességszám alakulásával, az urbanizációs rátával, a népsűrűséggel, valamint a vándorlási egyenleggel.

¹ Dr. Borzán Anita, egyetemi docens, Budapesti Gazdasági Egyetem Pénzügyi és Számviteli Kar; e-mail: Borzan.Anita@uni-bge.hu

Elemzésbe vonom az ország legnépesebb településeit, illetve vizsgálom az elmúlt évtized alatt legdinamikusabban növekvő és fogyó népességű települések regionális jellemzőit. Véleményem szerint a gazdasági produktivitást a rendelkezésre álló mutatószámok közül – fogyatékoságai ellenére – a GDP képezi le a leghívebben, ezért összefüggést keresek a népességszám és a népesség által is preferált települések megyéinek gazdasági teljesítőképessége között. Végül célokom az életminőségnek a román bérpolitika alapján történő vizsgálata és néhány országgal történő összehasonlítása is.

1. ábra: Románia megyéi
Figure 1 Counties of Romania

Forrás: http://www.wikiwand.com/hu/Rom%C3%A1nia_megy%C3%A9i

1. EREDMÉNYEK, KÖVETKEZTETÉSEK

A tanulmányban a Román Nemzeti Statisztikai Hivatal és az Eurostat adatbázisából származó statisztikai adatok feldolgozásával és kiértékelésével szekunder kutatómunkát végzek. A már közzétett statisztikai adatokon alapuló idősor és területi összehasonlító elemzéseket alkalmazok, melyek révén összefüggéseket keresek a romániai demográfiai adatok, a produktivitás és az életminőség között.

1.1. A NÉPESSÉG SZEREPE A ROMÁN GAZDASÁGI TÉRSZERKEZETEN BELÜL

A népesség a gazdasági térszerkezet fontos elemét képezi, hiszen a gazdasági környezetben belül termelőerőként jelenik meg. Lengyelországot követően Románia Kelet-és Közép-Európa legnépesebb országa, viszont a többi egykori szocialista országhoz hasonlóan a népességszám csökkenést mutat. A népességszám visszaesése 1990-től jelentkezik. A 2002. évi népszámláláson 1 millió fővel, a 2011. évi népszámláláson további 1,5 millió fővel alacsonyabb a népességszám a megelőző népszámláláshoz képest. A 2016-os statisztikai adatok szerint közel

0,5 millió fővel mérséklődött a népességszám 2011-hez viszonyítva. Románia nemzetközi statisztikákban szereplő népességszáma a Nemzeti Statisztikai Hivatal által közzétett adatok szerint 2016-ra 19,6 millió főre csökkent. Bebizonyosodott, hogy az ország népességének fogyása állandósult és nem véletlenszerű jelenség, vagyis a 21. században markánsan érvényesül.

A román regionális rendszer kialakításánál a közel azonos területű és népességű régiók képzésére helyezték a hangsúlyt, kivéve a fővárosi régiót, mely lényegesen kisebb területen, a többi fejlesztési régióval közel azonos népességet tömörít (1. táblázat). A 2011 és 2016 közötti, vizsgált időszakban a legnépesebb régió Nord-Est, a legkevesbé pedig a Vest régió betelepült. Nord-Est kiemelkedően magas népességszáma véleményem szerint a legnagyobb területi egység mellett, az alacsonyabb gazdasági fejlettséggel összefüggő relatíve magasabb természetes szaporodással indokolható. Vest régió alacsony lélekszámát viszont a településföldrajzi korlátot képező domborzati sajátosságokkal, illetve az országos átlagot meghaladó társadalmi-gazdasági fejlettségből származó természetes fogyással magyarázom. Az utolsó népszámlálás óta eltelt időszakban kizárólag a fővárosi régió (nem Bukarest, hanem Ilfov megye) növelte a népességszámát és az országon belüli népesség arányát is. A többi régió mindegyikében csökkent a népességszám, viszont 2016-ban Nord-Est, Nord-Vest, Centru és Vest a népesség nagyobb hányadával rendelkezik, mint öt évvel korábban. A népesség regionális megoszlása alapján csökkenés Sud-Est, Sud és Sud-Vest régiókban történt.

1. táblázat: Románia regionális rendszere
Table 1 The regional system of Romania

Statisztikai régiók	Megyék száma	Terület (km ²)	Terület (%)	Népesség (fő) 2011	Népesség (fő) 2016	Népesség (%) 2011	Népesség (%) 2016
Nord-Est	6	36.850	15,46	3.302.217	3.238.910	16,41	16,49
Sud-Est	6	35.762	15,01	2.545.923	2.445.838	12,65	12,45
Sud	7	34.453	14,45	3.136.446	3.002.238	15,59	15,29
Sud-Vest	5	29.212	12,25	2.075.642	1.972.467	10,32	10,04
Vest	4	32.034	13,44	1.828.313	1.791.922	9,09	9,12
Nord-Vest	6	34.159	14,33	2.600.132	2.567.957	12,92	13,08
Centru	6	34.100	14,3	2.360.805	2.332.116	11,73	11,88
Bukarest	2	1.821	0,76	2.272.163	2.286.861	11,29	11,64
Átlag	5,25	29.798,88	12,50	2.515.205	2.454.789	12,50	12,50
Románia	42	238.391	100,00	20.121.641	19.638.309	100,00	100,00

Forrás: www.recensamantromania.ro és <https://ugeo.urbistat.com/AdminStat/en/ro/demografia/dati-sintesi/romania/642/1adatok> alapján saját számítás

A népességszám alakulását az urbanizációs szint, a születések, az elhalálozások, illetve a vándorlások is befolyásolják. Romániában a munkaerő demográfiai összetétele, a gazdasági potenciál és szerkezet is meghatározó regionális sajátosságokat hordoz. Az előbbi három tényező az ország társadalmi-gazdasági, valamint globális fejlődésére egyaránt hatással van. Mindezekon túl a fenntarthatóság és a vállalati társadalmi felelősségvállalás jelentősége is globális szintre emelkedett (Szekeres, 2017).

A városi népesség aránya 60,2%. Az ország urbanizációs rátája megfelel a nemzetközi adatoknak, az európai 70%-ot meghaladó átlagtól viszont elmarad. Felmérések alapján megállapítást nyert, hogy 2007-ben már a világ népességének több mint fele város lakó. A városodás növekedése állandósulni látszik, tehát tovább folytatódik (Czirják-Gere, 2017). Romániában számos város az ország déli részén, Erdély központjában és Moldvában tömörül.

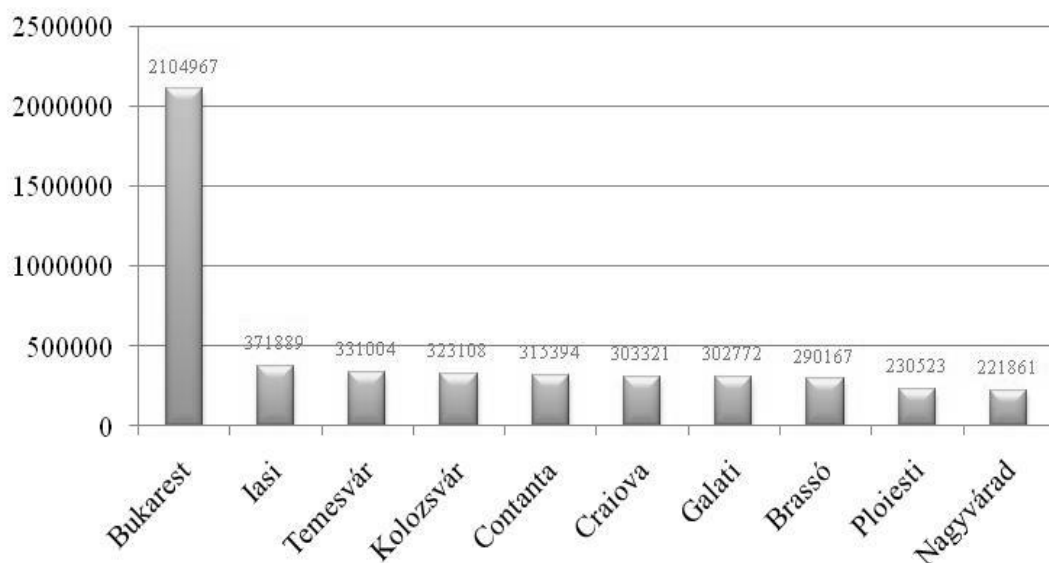
Megjegyzem, hogy az urbanizáció a városi népesség növekedése mellett a városi életmód, azaz az életminőség javulását is magában hordozza. Ezeket az összefüggéseket valamilyen mértékben felismerték Romániában és érvényesítették a városfejlesztési koncepciókban (Pintér, 2015).

Az átlagos romániai népsűrűség 82,4 fő/km². A népsűrűség, azaz a területegységre vetített népességszám tekintetében megfogalmazható, hogy a Kárpátok peremvidékén és a hagyományos gazdasági központokban nagy a népességkoncentráció, míg a Duna-delta és árterület, valamint a hegyvidéki területek ritkábban lakottak. A gazdasági központokban megtermelődő magasabb jövedelem miatt a népesség gazdasági mozgástere is bővül, ami javítja az életminőséget és a jólétet is egyaránt (Csiszárík-Kocsir, 2016; Csiszárík-Kocsir et al., 2016).

A természetes szaporodás a 2016-os statisztikai jelentésekben -3,5 ezrelék, tehát 1000 főre vetítve 3,5 fő a népességfogyás értéke. A népességszám további csökkenéséhez a vándorlási egyenleg -30.000 fője is hozzájárul. A 2018-ra tervezett utóbbi érték akár kedvező is lehet, ha figyelembe vesszük, hogy 2010-ben még 154 ezer fő volt a vándorlási egyenleg hiánya.

Megvizsgálom, hogy a népességszám fogyása általános érvényű vagy településtípusonként különbségek figyelhetők meg. A Statisztikai Hivatal 2017-ben közzétett felmérése alapján a legnépesebb város a közép- és kelet-európai országok településszerkezetét leképezve a főváros, mely 2 millió főt meghaladó népességével metropolisznak tekinthető (2. ábra).

2. ábra: A legnépesebb romániai városok (fő) (2017)
Figure 2 The most populous cities in Romania (capita) (2017)

Forrás: www.insse.ro adatai alapján saját szerkesztés

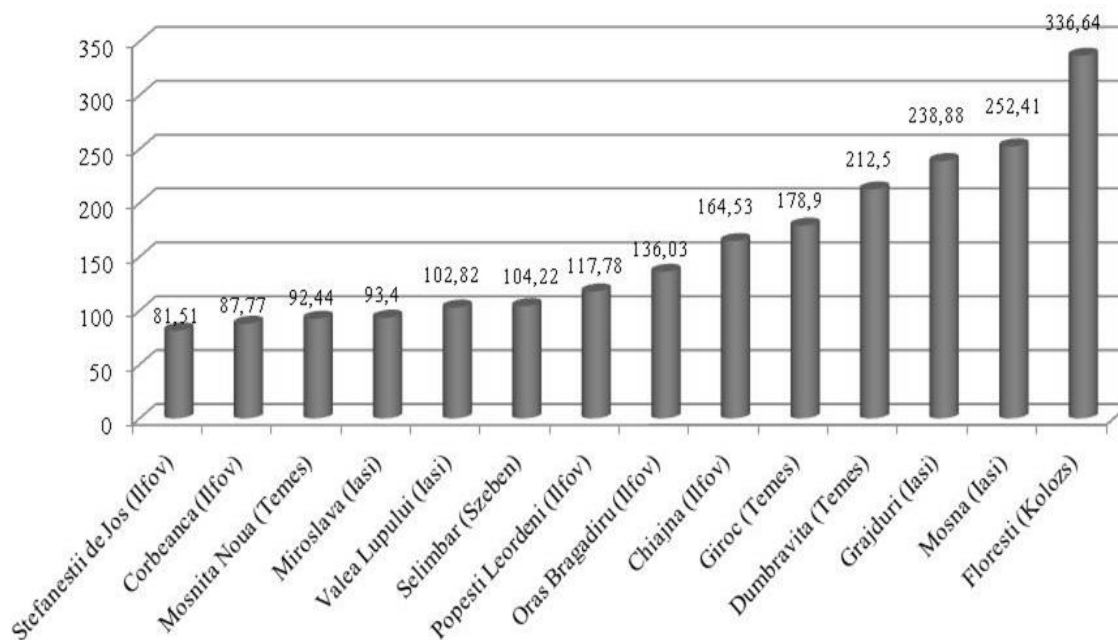
A második helyre kerülő Iasi és Temesvár helycseréje azzal indokolható, hogy több moldovai állampolgár vásárol a szomszédos román megye székhelyén ingatlant, majd bejelentkezik állandó lakosként, ugyanis ez a hivatali eljárás egyben kiindulási pontja az Európai Unión belüli szabad mozgásnak. Statisztikai értelemben tehát Iasi népességét növelik a moldovai betelepülők, de ténylegesen nem a városban élnek. Kolozsvár népességszáma – a város dinamikus gazdasági fejlődésének köszönhetően – a negyedik helyre kerül. Belép az előkelő 10 legnépesebb romániai város csoportjába Nagyvárad, míg Braila kiszorul onnan. A hagyományosan mezőgazdasági jellegű, Duna által határolt délkeleti román megye székhelyének, Brailának a vonzereje a városban jellemző hagyományos iparágak által kínált

munkalehetőségek beszűkülése miatt esett vissza. Összességében megállapítható, hogy Romániában a 2007 és 2017 közötti évtizedben a lakosság települési preferenciájában jelentős változásra került sor.

A 2007 és 2017 közötti időszakra vetítve a legnépesebb romániai nagyvárosok vonzáskörzetében figyelhető meg 80% feletti a népességszám növekedés (3. ábra). A leglátványosabb népesség növekedés Florestiben (Szászfenes) Kolozsvár alvővárosában állapítható meg. A vizsgált évtizedben megháromszorozódott a lakosság, míg 2007-ben csak 8 ezer főt számlált, addig 2017-re közel 30 ezren élnek a településen. Az erőteljes népességszám növekedés óriási ingatlan beruházások következménye, ugyanis több ezer új lakást építettek, ami vonzóvá tette a nagyvárosból kitelepülni szándékozó kolozsváriak számára is a nagyközséget. Kolozsvár mellett Iasi, Temesvár és Bukarest (illetve Ilfov megye) több szomszédos települése számít vonzó, látványos népességszámot gyarapító városnak vagy községnek. Iasi környékén a népességszám növekedését ugyanaz a statisztikai eljárás torzítja, mint a megyeszékhelyen. A román állampolgárságot elnyerő moldovaiak - gyakran csak papíron - román lakcímet szerezve az Európai Unió munkaerőpiacán szabad munkavállalóként jelentek meg. Vannak kisvárosok és községek, ahol a statisztikai létszám 3-4-szerese a ténylegesen életvitelszerűen ott élőknek. A bejelentkezett moldovaiak többsége Nagy-Britanniában, Németországban vagy Spanyolországban él. Temesvár közelében számos település népességszáma a közeli nagyváros, illetve térsége a „román Szilícium-völgy” dinamikus gazdasági fejlődésének, valamint a bolygó- és alvővárosokba kiköltöző lakosságnak köszönhetően növekedett erőteljesen.

3. ábra: A legnagyobb mértékben növekvő lélekszámú romániai városok
(V din, 2007=100%) (2007-2017)

Figure 3 Romanian cities with the most increasing population
(V din, 2007=100%) (2007-2017)

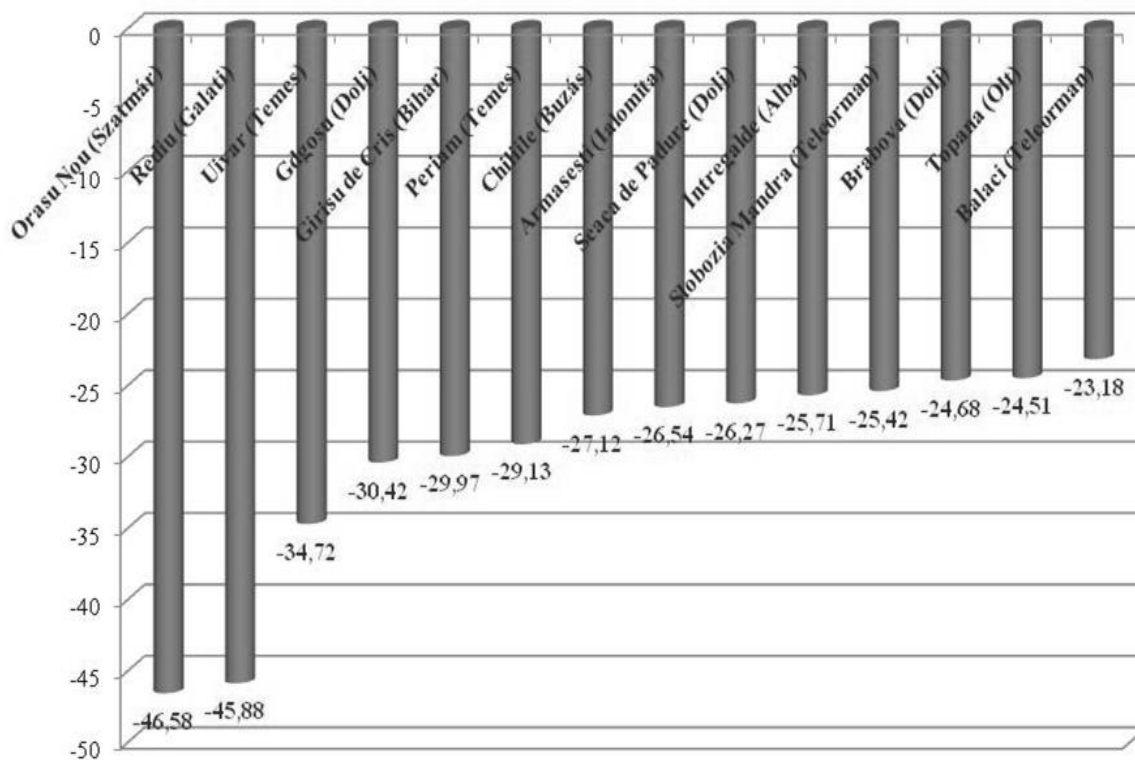

Forrás: www.insse.ro adatai alapján saját szerkesztés

Romániában a 3205 közigazgatási egységből 900-nak nőtt a népességszáma, 5-nek nem változott, 2300 településen pedig csökkent a lakosok száma. A demográfiai vesztesnek számító

települések közül a Szatmár megyében fekvő Orasu Nou (Avasújváros) népességszáma közel felére esett vissza (4. ábra).

4. ábra: A legnagyobb mértékben fogyó romániai városok
(V din, 2007=100%) (2007-2017)
Figure 4 Romanian cities with the most decreasing population
(V din, 2007=100%) (2007-2017)

Forrás: www.insse.ro adatai alapján saját szerkesztés

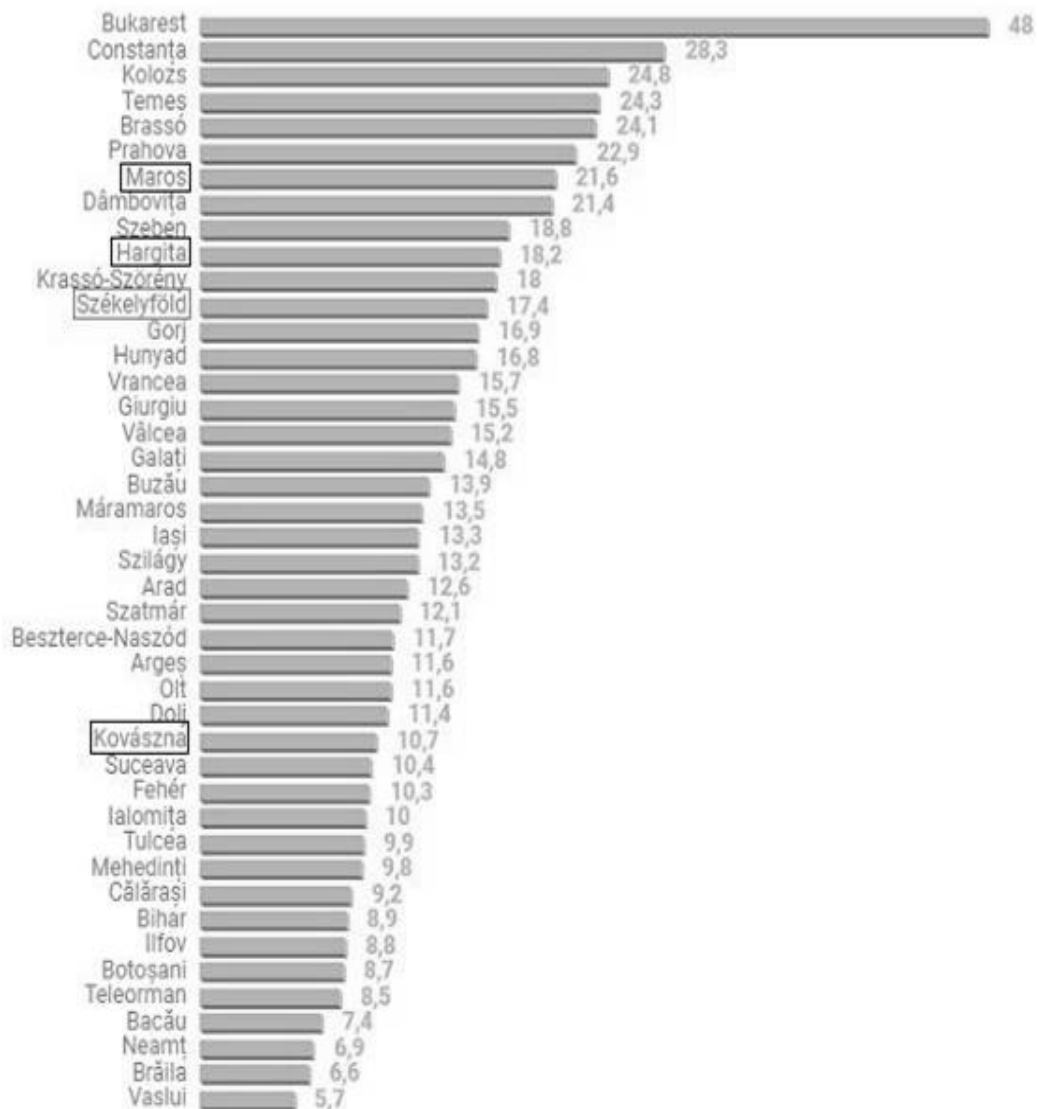
A 3800 főre csökkenő lakosságszám az erőteljes elvándorlás következménye. Nemcsak román, hanem kelet- és közép- európai sajátosság, hogy az aktív korosztály – amennyiben helyben nem talál munkalehetőséget vagy nem a számításának megfelelő a munkaerő-piaci kínálat – elvándorol. Preferenciája függvényében vagy egy belföldi nagyvárosba költözik, vagy jobb életkörülményeket remélve, külföldön keres munkát.

1.2. A GDP TERÜLETI ALAKULÁSA ROMÁNIÁBAN

A népesség életkörülményeit jelentősen befolyásolja, hogy mennyire produktív az a területi egység, ahol termelési tényezőként, mint munkavállaló, illetve fogyasztóként is jelen van. Egy-egy ország gazdasági teljesítőképességét a GDP értékével mérjük. Románia az elmúlt években jelentős fejlődést könyvelhet el mind a szomszédos országok, mind az uniós országok vonatkozásában. Az 1 főre vetített GDP 2015. évi megyesoros értékei igazolják a népesség területi koncentrációja és a gazdasági fejlettség között szoros kapcsolatot, hiszen a főváros után a legnépesebb romániai városokkal (Constanta, Kolozsvár, Temesvár, Brassó, Craiova) rendelkező megyék járnak az élen (5. ábra).

5. ábra: Az 1 főre jutó GDP Románia megyéiben (ezer EUR/fő) (2015)

Figure 5 The GDP per capita in the counties of Romania (thousand EUR/capita) (2015)

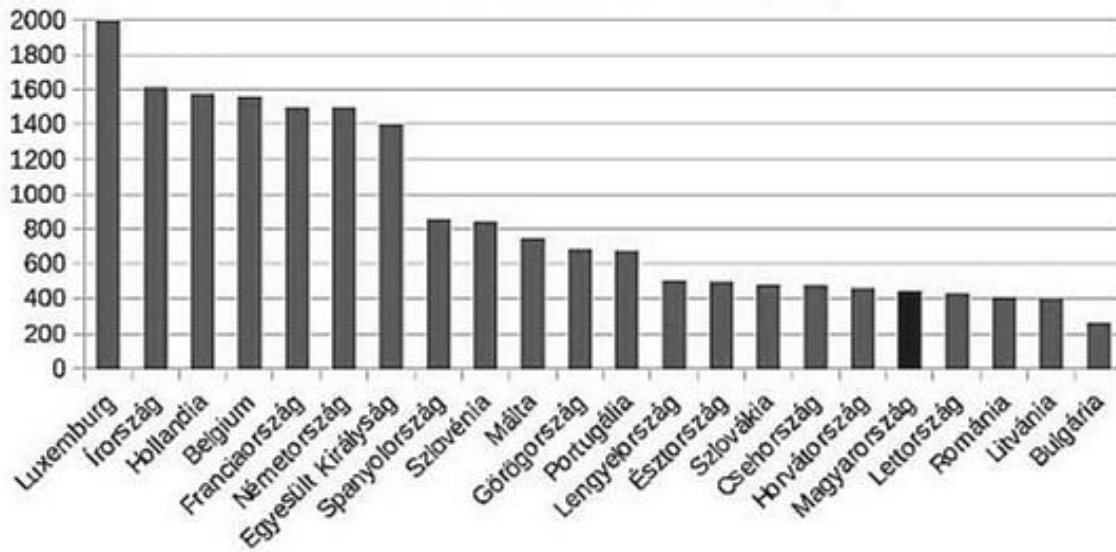
Forrás: Eurostat adatai alapján www.penzcsinalok.transindex.ro

1.3. A JÖVEDELEM-ELSZÁMOLÁS REGIONÁLIS SAJÁTOSSÁGAI

Az életminőségre hatással van a munkavállalók jövedelmi pozíciója is. Egy 2017-ben készített felmérés alapján a román minimálbér csak a bolgárt előzi meg, viszont vásárlóerő-paritáson számolva a balti államoknál (kivéve Észtországot) erősebb, de jól közelíti a magyar, a cseh és a szlovák értéket is az ország. 2018-ban a román minimálbér 408 euró, megelőzve már Litvániát is (6. ábra). 2018. január 1-jétől a munkáltatói terhek jelentős részét levonások formájában a munkavállalókra terheltek. A munkáltatókat 2018-tól csak a foglalkoztatottak bérének 2,25%-a terheli, mint munkabiztosítási hozzájárulás. A dolgozóknak 10%-os egészségügyi hozzájárulást, 25%-os társadalombiztosítási járulékot és az adólap után 10% személyi jövedelemadót kell fizetniük. A személyi jövedelemadó alapja a bruttó bér csökkentve az egészségügyi hozzájárulás és a társadalombiztosítási járulékkal. Gyakorlatilag a nettó bér a megállapított bruttó bér 58,5%-a, a minimálbérré vetített értéke 238,68 euró.

6. ábra: A minimálbérek alakulása (euró, 2018)

Figure 6 The development of minimum wages (euro, 2018)

Forrás:

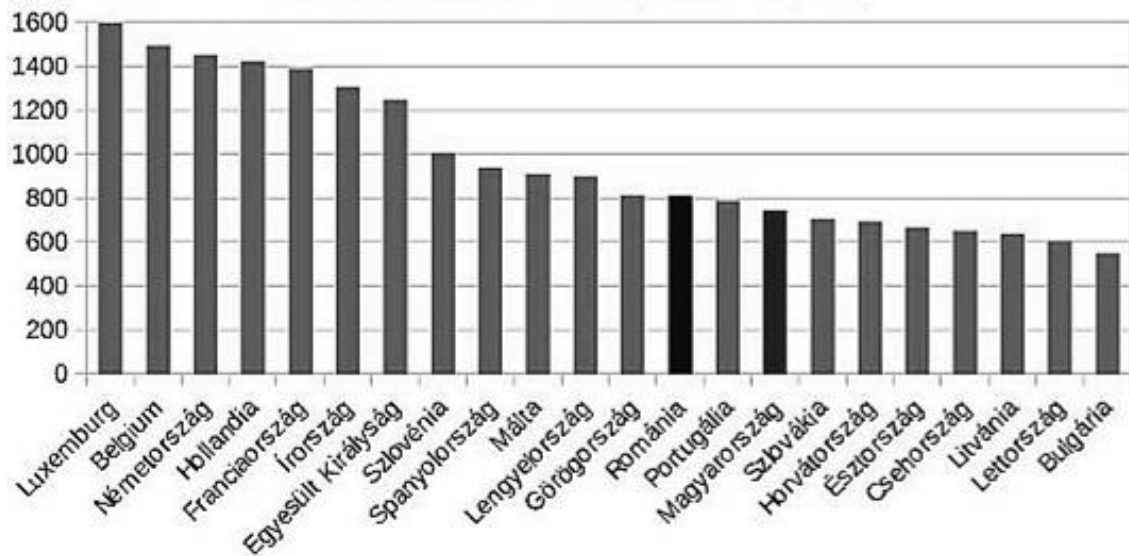
https://mfor.hu/cikkek/makro/Ezt_is_megeltuk_tobbet_er_a_roman_minimalber_a_magyarnal.html?utm_source=mforfooldal&utm_medium=Direct

2018-ra a legnagyobb mértékű, vagyis euróban számolva 48,1%-os emelkedés a román minimálbérnél történt, ami lejben csak 31 százalékos béremelés, az euróban mért magasabb növekedés az árfolyam változás következménye.

Lényegesen realisabb kép állapítható meg a vásárlóerő-paritáson számított minimálberről, mely szerint Románia 806,6 eurós értékével a középmezőnyben a 10. legalacsonyabb helyet foglalja el (7. ábra).

7. ábra: A minimálbérek alakulása vásárlóerő-paritáson (euró, 2018)

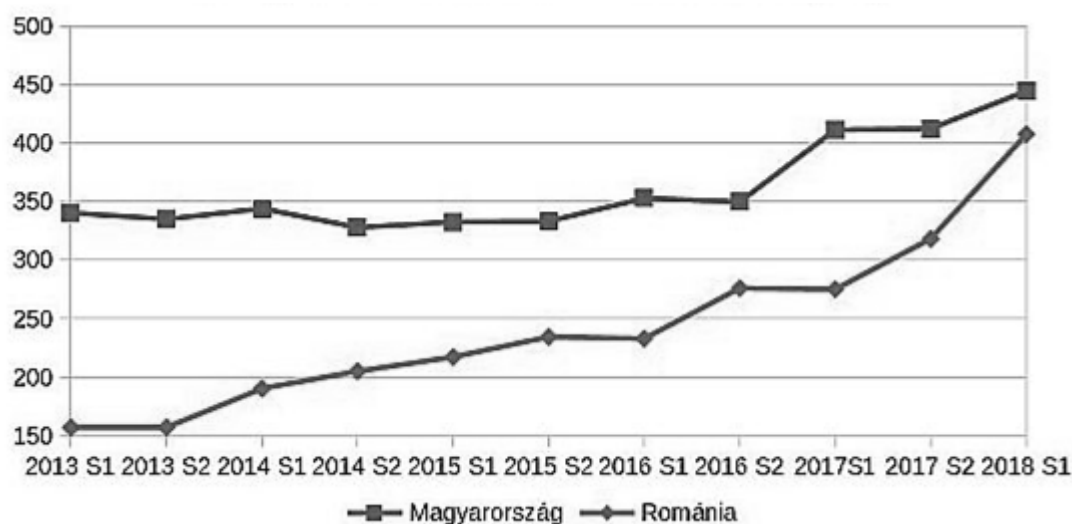
Figure 7 The development of minimum wages based on purchasing-power parity (euro, 2018)

Forrás:https://mfor.hu/cikkek/makro/Ezt_is_megeltuk_tobbet_er_a_roman_minimalber_a_magyarnal.html?utm_source=mforfooldal&utm_medium=Direct

Kevesebb a vásárlóerő-paritáson mért minimálbér Portugáliában, hazánkban, Szlovákiában, Horvátországban, Csehországban, a három balti államban és Bulgáriában. 2018-ban a román vásárlóerő-paritáson számított minimálbér az előző évek statisztikai adataitól eltérve már meghaladja a magyarországi kötelező legkisebb bér összegét (8. ábra).

8. ábra: A román és magyar vásárlóerő-paritáson számított minimálbér
Figure 8 The minimum wage calculated on the Romanian and Hungarian purchasing-power parities

Forrás:

https://mfor.hu/cikkek/makro/Ezt_is_megeltuk_tobbet_er_a_roman_minimalber_a_magyarnal.html?utm_source=mforfooldal&utm_medium=Direct

Románia nem az egyetlen európai ország, amely a demográfiai problémákkal kénytelen szembesülni. Svájcban például egy kis falu, Albinen anyagi támogatást nyújt minden 45 évnél fiatalabb, legalább 10 évig betelepülő, házat vásárló felnőttnek. Amennyiben az előbbiek érvényesek, további támogatást ad gyermekeként. Egy 2 gyermekes család például 63 000 eurót kap (www.hvg.hu). Elgondolkodtam egy hasonló román projekten. Úgy vélem azonban, hogy utópisztikus az elképzelés. A statisztikai adatokon ugyan lehetne korrigálni, de elég, ha a valóság leképezéséhez a moldovai polgárokat említjük, akik csak kiinduló pontnak használják Románia EU tagságát és nem az ország népességének összetételét vagy a gazdaság teljesítőképességét javítják.

2. ÖSSZEGLÉS

A tanulmány célja a romániai demográfiai jegyek és életminőség összefüggéseinek feltárása, valamint a gazdasági produktivitás és a lélekszám alakulása közötti kapcsolat jellegének vizsgálata volt, amit a Román Nemzeti Statisztikai Hivatal és az Eurostat adatbázisából származó adatok feldolgozásával és értékelésével, szekunder módszerrel valósítottam meg. Összességében több romániai nagyváros látványos fejlődése figyelhető meg az elmúlt években, aminek az elsődleges mérője a népességszám növekedése. Összességében az ország gazdaságilag legfejlettebb térsége négy nagyváros körül jelölhető ki, ezek Bukarest, Iasi, Kolozsvár és Temesvár. Jól tükrözi a fejlettséget a nagyvárosok vonzáskörzetének látványos népességszám növekedése is. A főváros, mint metropolisz jövőbeli népességszámában csökkenés várható, ami akár globális súlyának a mérséklődését is eredményezheti, bár jelentőségét a népességszámon kívül a gazdasági potenciál, a GDP-hez való hozzájárulás, a

K+F kapacitás, az oktatási infrastruktúra és a felhalmozott szellemi tőke is befolyásolja. Összességében a nagyvárosok és vidéki települések területi differenciáltságát az elmúlt évtizedek közép- és kelet-európai regionális politikája sem tudta mérsékelni. A demográfiai adatok ugyanis pontosan leképezik adott térség, esetünkben Románia egy-egy területi egységének a fejlődését vagy hanyatlását. A jövő nagy demográfiai vesztesei a „szegénypólusként is emlegetett”, gazdaságilag rendkívül elmaradott Sud és Sud-Vest régiók megyéi. A globális felmelegedés az alapvetően mezőgazdasági tevékenységeket folytató területegységek tekintetében újabb jövőbeli problémákat vet fel.

Véleményem szerint - a migrációs veszteség mérséklődése is ezt látszik igazolni - az ország népességszámának fogyása nem fog drasztikus méreteket ölteni. Az aktív korosztály jelentős része ugyan távozott az országból, de az életminőség javítását célzó bérezési és ösztönzési rendszerrel a külföldön élők számára, akár a visszatérést ösztönözve, kedvezőbb életkörülmények is kialakíthatók.

IRODALOMJEGYZÉK

- Bogdán T. (2018) *ENSZ-figyelmeztetés, drámaian csökkenhet Románia lakossága*. <http://www.maszol.ro/index.php/hatter/91414-ensz-figyelmeztetes-dramaiian-csokkenhet-romania-lakossaga> (Letöltve 2018.09.06.)
- Csiszárík-Kocsir Á. (2016) *A pénz boldogít, vagy sem? – A jólétet befolyásoló tényezők egy kvantitatív kutatás tükrében*, „Korszerű szemlélet a tudományban és az oktatásban“ – A Selye János Egyetem Nemzetközi konferenciája, Komarno, pp. 84-93.
- Csiszárík-Kocsir Á. – Varga J. – Fodor M. (2016) *A pénz helye és értéke a mindennapi pénzügyi gondolkodásban egy kutatás eredményei alapján*, „Korszerű szemlélet a tudományban és az oktatásban“ – A Selye János Egyetem Nemzetközi konferenciája, Komarno, pp. 73-83.
- Czirják R. - Gere L. (2017) *A városok jövője*. <http://www.geopolitika.hu/hu/2017/06/15/varosok-jovoje/> (Letöltve: 2018.09.06.)
- Pintér T. (2015) Integrált városfejlesztés az Európai Unió keleti és nyugati tagállamaiban – Románia és Németország esete. *Journal of Central European Green Innovation*. 3. évf. 2. sz. pp. 123-135.
- Rostás Sz. (2018) Egyre több az elnéptelenedő település Romániában. *Magyar Nemzet*. <https://mno.hu/gazdasag/egyre-tobb-az-elneptelenedo-telepules-romaniaban-2440313#> (Letöltve: 2018.09.02.)
- Svajci faluba költözne, most még fizetnek is érte, ha megteszi (2017). http://hvg.hu/gazdasag/20171123_svajci_faluba_koltozne_most_meg_fizetnek_is_erte_ha_megteszi (Letöltve: 2018.09.06)
- Szekeres B. (2017) *A fenntarthatóság menedzselése a vezetői számvitel támogatásával*, LIX. Georgikon Napok: Kivonatkötet: A múlt mérföldkövei és a jövő kihívásai: 220 éves a Georgikon. 194 p.
- Székely S. (2018) *Ezt is megéltük: többet ér a román minimálbér a magyarnál*. https://mfor.hu/cikkek/makro/Ezt_is_megeltuk_tobbet_er_a_roman_minimalber_a_magyarnal.html?utm_source=mforfooldal&utm_medium=Direct (Letöltve: 2018.09.06)

Internetes források:

<https://ugeo.urbistat.com/AdminStat/en/ro/demografia/dati-sintesi/romania/642/1>
www.insse.ro
www.penzcsinalok.transindex.ro
www.recensamantromania.ro
www.wikiwand.com/hu/Rom%C3%A1nia_megy%C3%A9i